

01 | გარემოსდაცვითი სამართლის არსი

გარემოსდაცვითი
სამართლის
განვითარების მცირე
ისტორია

გარემოსდაცვითი სამართალი

განვითარების მცირე ისტორია

1962

გარემოსდაცვითი მოძრაობის დასაწყისი

წყარო:

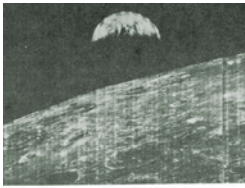

გამოქვეყნდა რეიჩელ კარსონის წიგნი „მდუმარე გაზაფხული“, რომელშიც შესწავლილია პესტიციდების უარყოფითი გავლენა ეკოსისტემებსა და ადამიანის ჯანმრთელობაზე. ნაშრომმა ხელი შეუწყო გარემოსდაცვითი მოძრაობის გააქტიურებას.

1968

დედამიწის პირველი ფოტოსურათი

წყარო:

აპოლო რვამ კოსმოსიდან დედამიწის პირველი ფოტოსურათები გამოგზავნა და კაცობრიობამ დედამიწა გარე პერსპექტივიდან დაინახა. ფოტოებს მეცნიერულთან ერთად ფსიქოლოგიური დატვირთვაც ჰქონდა. კერძოდ, გამოჩნდა, თუ რამდენად პატარაა დედამიწა და როგორი მოწყვლადი შესაძლოა იყოს სხვადასხვა ფაქტორის მიმართ. ასევე, ნათელი გახდა, რომ დედამიწაზე არ არსებობს საზღვრები და ეკოსისტემები ერთმანეთთან მჭიდროდაა დაკავშირებული.

1969-1971

პირველი გარემოსდაცვითი ორგანიზაციები

წყარო:

დაარსდა ისეთი ცნობილი გარემოსდაცვითი ორგანიზაციები, როგორებიცაა Friends of the Earth და Greenpeace.

1962-1971

ეკოციდის კონცეფცია

წყარო:

1962 წლიდან 1971 წლამდე პერიოდში აშშ-ის საჰაერო ძალებმა ვიეტნამში ხეებისა და მცენარეების გასანადგურებლად დიდი რაოდენობით ჰერბიციდი „Agent Orange“ გააფრქვიეს. ვიეტნამს მასშტაბური ზიანი მიაღწია და საფრთხე შეექმნა არა მხოლოდ ვიეტნამელების, არამედ აშშ-ის შეიარაღებული ძალების ჯანმრთელობას. მეცნიერმა არტურ გალსტონმა, რომლის სამეცნიერო ნაშრომიც ამ ჰერბიციდის საწარმოებლად გამოიყენეს, ეკოციდის (გარემოს მასშტაბური განადგურება) საწინააღმდეგოდ ადვოკატირება დაიწყო.

წყარო:

1970

დედამიწის დღის დაარსება

პირველად აღინიშნა დედამიწის დღე.

გარემოსდაცვითი ინსტიტუტების შექმნა

დიდ ბრიტანეთში დაარსდა გარემოს დაცვის დეპარტამენტი.

წყარო:

1972

პირველი საერთაშორისო

გარემოსდაცვითი კონფერენცია

გაიმართა გაეროს სტოკჰოლმის კონფერენცია ადამიანის გარემოზე, რომელიც გარემოსდაცვით საკითხებთან დაკავშირებული პირველი გლობალური კონფერენცია იყო.

წყარო:

1972

გარემოსდაცვითი მოძრაობის

პირველი შედეგები

ამშ-ში შეიქმნა გარემოს დაცვის სააგენტო.

აიკრძალა მწერების გასანადგურებელი იმ პესტიციდის (Dichloro-Diphenyl-Trichloroethane) გამოყენება, რომელსაც ეხებოდა რეიჩელ კარსონის წიგნი.

წყარო:

1973

CITES კონვენციის მიღება

სახელმწიფოებმა მიიღეს კონვენცია გადაშენების საფრთხის წინაშე მყოფი ველური ფაუნისა და ფლორის სახეობებით საერთაშორისო ვაჭრობის შესახებ (CITES კონვენცია).

წყარო:

1973

ევროპული გარემოსდაცვითი

პოლიტიკის ჩამოყალიბება

სტოკჰოლმის კონფერენციის შედეგად შეიქმნა ევროპის ეკონომიკური გაერთიანების (ევროკავშირის წინამორბედი) პირველი გარემოსდაცვითი ქმედების პროგრამა. ევროკავშირმა გარემოს პოლიტიკის ერთ-ერთ წამყვან მოთამაშედ ჩამოყალიბება სწორედ ამ დროს დაიწყო.

წყარო:

1987

ოზონის შრის დაცვის საერთაშორისო

მექანიზმის შექმნა

შეიქმნა „მონრეალის ოქმი ოზონის შრის დამზღველ ნივთიერებათა შესახებ“, ვინაიდან დადასტურდა, რომ ანტარქტიდის თავზე, ოზონის შრეში (მზის მავნე გამოსხივებისგან დამცავი ფენა) ხვრელი იყო გაჩენილი.

1987

მდგრადი განვითარების კონცეფციის ჩამოყალიბება

წყარო:

გაერომ გამოაქვეყნა ე.წ. „ბრუნდტლანდის ანგარიში“ - „ჩვენი საერთო მომავალი“, რომლითაც განიმარტა მდგრადი განვითარების კონცეფცია. მდგრადი განვითარების კონცეფცია დღესდღეობით გარემოსდაცვითი პოლიტიკისა და სამართლის განუყოფელი ნაწილია.

1988

კლიმატის ცვლილების შესახებ ცოდნის კონსოლიდაცია

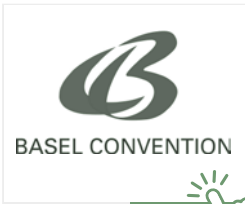
წყარო:

მსოფლიო მეტეოროლოგიურმა ორგანიზაციამ და გაეროს გარემოსდაცვითმა პროგრამამ შექმნეს კლიმატის ცვლილების მთავრობათაშორისო საბჭო (IPCC), რომელსაც დაევალა, გაეანალიზებინა კლიმატის ცვლილებასთან დაკავშირებული მეცნიერული მტკიცებულებები და შეეფასებინა მისი გავლენა გარემოზე.

1989

ნარჩენების საერთაშორისო რეგულირების დასაწყისი

წყარო:

მიიღეს ბაზელის კონვენცია სახიფათო ნარჩენების ტრანსსასაზღვრო გადაზიდვასა და მათ განთავსებაზე კონტროლის შესახებ.

1990

IPCC-ის პირველი ანგარიში

წყარო:

გამოქვეყნდა IPCC-ის პირველი ანგარიში, რომელმაც დაადასტურა, რომ კლიმატის ცვლილება ადამიანის საქმიანობის შედეგად არის გამოწვეული.

1992

გლობალური გარემოსდაცვითი მმართველობის გარდამტეხი ეტაპი

წყარო:

- ▶ გაიმართა გაეროს კონფერენცია გარემოსა და განვითარების შესახებ (რიოს კონფერენცია), სადაც მიიღეს:
  - > „გაეროს კლიმატის ცვლილების ჩარჩო კონვენცია“ (UNFCCC);
  - > „კონვენცია ბიოლოგიური მრავალფეროვნების შესახებ“ (CBD);
  - > „რიოს დეკლარაცია გარემოსა და განვითარების შესახებ“, რომელმაც განსაზღვრა გარემოსდაცვითი პრინციპები.
- ▶ მოლაპარაკებები დაიწყო „გაუდაბნობასთან ბრძოლის შესახებ გაეროს კონვენციასთან“ (UNCCD) დაკავშირებით, რომელიც 1994 წელს მიიღეს.

წყარო:

2001

გარემოსდაცვითი მმართველობის დემოკრატიზაცია

ძალაში შევიდა გარემოსდაცვით საკითხებთან დაკავშირებული ინფორმაციის ხელმისაწვდომობის, გადაწყვეტილებების მიღების პროცესში საზოგადოების მონაწილეობისა და ამ სფეროში მართლმსაჯულების საკითხებზე ხელმისაწვდომობის შესახებ კონვენცია - „ორჰუსის კონვენცია“.

წყარო:

2015

გლობალური კლიმატური ჩარჩოს გაძლიერება

გაეროს კლიმატის ცვლილების ჩარჩო კონვენციის ფარგლებში დაიწყო „პარიზის შეთანხმება“, რომელიც განსაზღვრავს კლიმატის ცვლილების შერბილებისა და ადაპტაციის მიზნებს.

წყარო:

2022

სუფთა, ჯანსაღ და მდგრად გარემოზე წვდომის უფლების საერთაშორისო აღიარება

გაეროს გენერალურმა ასამბლეამ მიიღო ისტორიული მნიშვნელობის რეზოლუცია, რომლითაც სუფთა, ჯანსაღ და მდგრად გარემოზე წვდომის უფლება საერთაშორისო დონეზე პირველად აღიარა ადამიანის ძირითად უფლებად.

პუბლიკაცია შექმნილია გაეროს განვითარების პროგრამისა (UNDP)
და გერმანიის მთავრობის მხარდაჭერით.
მასში გამოთქმული მოსაზრებები ავტორისეულია და შესაძლოა,
არ ასახავდეს UNDP-სა და გერმანიის მთავრობის თვალსაზრისს.

